

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

20.12.2012 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал daily](#)

✓ **ООН: Безработицата в Европа може да намалее най-рано през 2017 г.**

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2012/12/19/1973006_oon_bezraboticata_v_evropa_moje_da_namalee_nai-rano/

Растежът на глобалната икономика през 2013 г. ще бъде анемичен и недостатъчен да измъкне много държави от кризата с безработицата, която преживяват. Нещо повече - ако правителствата продължат с досегашната си политика, ще са необходими поне пет години, за да се възстановят нивата на заетост в САЩ и Европа до тези отпреди избухването на първата вълна на рецесията от 2008-2009 г.

Това се твърди в доклада "Икономическата ситуация в света и перспективите за 2013 г." (WESP), изработен от Организацията на обединените нации (ООН) и представен в сряда.

"Влошаването на кризата в еврозоната, "фискалната пропаст" в САЩ и твърдо приземяване в Китай могат да вкарат света в нова рецесия", предупреждава Роб Вос, ръководител на Отдела за развитие и анализ към ООН. "Всеки един от тези рискове може да предизвика загуба на глобално производство в рамките на 1-3 процента."

Корекции към по-лошо

В прогнозата на WESP се посочва, че през тази година глобалната икономика вероятно ще отчете растеж от 2.2%, което е корекция надолу с 0.2% спрямо изчисленията от юни. За догодина се предвижда малко по-голям ръст от 2.4% - корекция надолу с 0.7% и коментар, че това е "значително под потенциала", а за 2014 г. очакваният са за растеж от 3.2%.

Европейският съюз ще приключи годината с рецесия от 0.3%, догодина ръстът ще е от едва 0-6%, а през 2014 г. - с 1.7%.

В еврозоната рецесията ще е по-тежка (0.5%), а възстановяването по-слабо (съответно 0.3% и 1.4%). Новите страни - членки на ЕС, към които спада и България, най-вероятно ще отчетат през 2012 г. растеж от 1.2%, последван от още нарастване на икономиките с 2% и 2.9% в следващите две години. Страните в преход в Югоизточна Европа обаче ще запомнят 2012 г. с нова рецесия от 0.6%, последвана от растеж от 1.2% и 2.6% през 2013 г. и 2014 г.

Тези данни сочат, че пазарите на ЕС, които са основни за България, ще продължат да се възстановяват бавно, а ако няма някаква сериозна промяна в политиките, безработицата в тях ще се задържи около сегашните нива поне до 2017 г.

Европейският капан

"Слабостта в големите развити икономики е в основата на глобалното икономическо забавяне. WESP отчита, че повечето от тях и особено европейските са паднали в капана на порочен кръг от висока безработица, крехък финансов сектор, увеличени рискове за държавите и техните дългове, фискални ограничения и минимален растеж", пишат авторите.

"Поради динамиката на този порочен кръг рискът от много по-лош сценарий остава висок и може да бъде задействан от още по-дълбоки съкращения на разходите и забавено прилагане на реформите."

В текста се обяснява, че икономическите трудности в Европа с нейната рекордна официална безработица от почти 12%, забавеният ръст в САЩ и дефлацията в Япония се преливат в развиващите се страни под формата на по-слабо търсене на техния износ, нестабилност в капиталовите потоци и в цените на суровините.

Русия и страните от ОНД се представиха много добре през 2012 г., макар и с умерен спад на темпото на растеж през втората половина, посочват авторите. Те изтъкват особената положителна роля на високите цени на суровините - и специално на петрола и природния газ - за изнасящите енергия държави като Русия и Казахстан. Като цяло перспективите за тази група са добри - растеж от 3.8% през 2012 г. и запазване на същото темпо през 2013 г.

Вълната стигна до страните с ниски доходи

Досега държавите с ниски доходи се справят прилично, но вече са изправени пред засилващ се отрицателен ефект от икономическото забавяне и в развитите страни, и в тези със средни доходи.

Необходими са промени в политиките за стимулиране на възстановяването и създаването на работни места, препоръчват авторите. Те приветстват последните действия за справяне с дълговата криза в еврозоната, но посочват, че прилаганата комбинация от фискални ограничения и експанзионистична монетарна политика не успява трайно да успокои финансовите пазари и да раздвижи икономиките и заетостта. От ООН смятат, че е време вниманието да се измести от болезнените краткосрочни мерки за рязане на разходи и консолидация към средносрочни и дългосрочни политики за фискална стабилност. При това преориентирането, включително регулационните реформи във финансовия сектор, би трябвало да бъде координирано на международно ниво и съобразено със структурни политики за създаване на работа за хората и поддържане на т.нар. зелен растеж.

Поне 17 млн. трайно безработни в развития свят

По повод заетостта в WESP се посочва, че дори в страни с относително висока заетост има значителен брой хора, които са безработни продължително време.

В САЩ безработните от повече от половин година са стигнали рекордните 40.6% от всички търсещи работа, а близо една трета (31.4%) са на трудовата борса над една година. В ЕС и Япония всеки четвърти безработен си търси работа повече от 12 месеца. Като цяло в развитите икономики дългосрочно без работа са над 35%, което означава около 17 милиона

души.

Ефектът от тази ситуация е, че служителите започват да губят умения и квалификация и когато все пак си намерят работа, тя е с по-нисък доход. В крайна сметка тази група хора може негативно да влияе върху производителността на икономиките.

✓ По-лесен достъп

http://www.capital.bg/biznes/kompanii/2012/12/19/1973008_po-lesen_dostup/

В началото на януари 2013 г. се предвижда ревизиране на част от правилата, свързани с управлението на проекти по оперативна програма "Конкурентоспособност". Това би трябвало да допринесе за повишаването на усвояването на средствата по програмата. По-конкретно става въпрос за изискванията по отношение на избора на подизпълнители за отделни дейности в проектите, които в момента са тромави и свързани с огромно количество документооборот между администрацията и бизнеса.

За планираните промени съобщи Кирил Гератлиев, главен директор "Европейски фондове за конкурентоспособност" към Министерството на икономиката, енергетиката и туризма в рамките на организираната от "Капитал" конференция "Ускорение", посветена на възможностите за растеж пред малките и средните предприятия (МСП) в страната. По думите му идеята на ревизията в правилата е както Управляващият орган по програмата, така и самите фирми, кандидатстващи за финансиране по проектите си, да не бъдат натоварвани с несвойствени и ненужни за изпълнението на проектите дейности. Гератлиев коментира, че това ще "отпуши" оперативната програма в двете приоритетни оси, в които към момента изпълнението е на на-ниски равнища – тази за развитието на икономика на знанието и иновационни дейности и тази за повишаване енергийната ефективност на предприятията. Според представените от него данни разплатените към края на ноември средства по тези две оси са съответно 3.44% и 22.01% от бюджета на всяка от тях. Публикуваните във вторник от Управляващия орган по програмата данни за изпълнението към 15 декември показват леко увеличаване на тези стойности до около 3.65% и 22.83%, или съответно 15.1 млн. лв. и 236.3 млн. лв.

Нови възможности

През 2013 г. предстои отварянето на още една схема за внедряване на иновации в МСП и в големи предприятия, чийто бюджет ще е от порядъка на 45 млн. евро. По нея компаниите ще могат да кандидатстват за финансиране в размер на между 100 хил. лв. и 3 млн. лв.

В началото на следващата година трябва да започне и реалната дейност по изпълняваната съвместно с Европейската банка за възстановяване и развитие програма "Енергийна ефективност и зелена икономика". Разполагаемият ресурс по нея е 150 млн. евро от европейската програма с допълнително 150 млн. евро от банката. Въпреки сравнително облекчените процедури за кандидатстване към момента са подадени едва 18 проекта, от които е одобрен само един. "Все още нямаме нито един сключен договор по програмата, но вярвам, че през 2013 г. тя ще заработи", каза Гератлиев. Друга възможност, от която бизнесът ще може да се възползва реално от началото на следващата година, е т.нар. втори транш по инициативата JEREMIE, която се управлява от Европейския инвестиционен фонд. В рамките ѝ компаниите ще могат да кандидатстват за отпускане на кредити с по-ниски лихви. По-ниската цена за финансирането се постига като средна стойност от лихвата от 0% по предоставени по JEREMIE средства и предложената от участващите в схемата банки пазарна лихва за останалата част. "Според предварителните данни вярваме, че ще постигнем лихви от порядъка на 4.2-4.5%", посочи Гератлиев.

За януари се предвижда и началото на дейността на новия механизъм по Програмата за развитието на селските райони, който ще работи чрез обезпечаване на отделните проекти чрез специален Гаранционен фонд през Българската банка за развитие (ББР). По този начин потенциалните бенефициенти ще могат да получат по-лесен достъп до финансиране, тъй като на практика 80% от риска по съответния проект ще се поема от фонда. Това ще означава, че партниращите по механизма банки, които ще отпускат финансиране на кандидатстващите фирми, ще могат да поставят по-ниски изисквания за самоучастие и обезпечение на заемите. Именно завишените и заради кризата изисквания на банките за отпускане на кредити, с които фирмите да съфинансират изпълнението на проектите си, са една от основните спънки пред усвояването на средствата по програмата. Капиталът на Гаранционния фонд за програмата е близо 240 млн. лв., чрез които ще могат да бъдат гарантирани заеми за 1.2-1.3 млрд. лв., поясни главният изпълнителен директор на ББР Асен Ягодин. "Според данните, които имаме от колегите от Министерството на земеделието, към момента одобрените проекти са за около 1.6 млрд. лв.", посочи той. По думите му вече са подписани първите договори с банките, които ще партнират по схемата, така че се очаква тя реално да заработи през следващата година.

Поглед напред

През следващия програмен период ОП "Конкурентоспособност" трябва да е по-балансирана, каза още Гератлиев. По думите му трябва да се запазят и дори увеличат опции за грантове, но и да се наблегне повече на усвояване чрез различни инструменти на финансовия инженеринг. В момента последните представляват около 30% от цялата програма, уточни той. Гератлиев очерта какви могат да са основните оси за програмата през следващия период 2014 - 2020 г. Те отново са пет: технологично развитие и иновации, конкурентоспособност и продуктивност на предприятията, зелена и енергийно ефективна икономика, системи за подкрепа на бизнеса, техническа помощ. Гератлиев напомни, че според оценката на Европейската комисия към момента България е държавата с най-ниска производителност на икономиката сред страните в ЕС и същевременно с най-висок енергиен интензитет. "Опитваме се да подготвим наистина инструмент, който да стартира още 2014 г., да отрази реалните нужди на бизнеса и да доведе до ускорение на икономиката", посочи той. По думите му в този смисъл 2013 г. е критична за това да се обсъдят с всички заинтересувани страни потребностите и новата архитектура на програмата.

От своя страна Асен Ягодин припомни позицията на Асоциацията на банките в България, на която е зам.-председател, че финансовите институции също трябва да бъдат въввлечени по-активно в процеса на усвояване на европейските фондове. "Банките имат нужния капацитет да участват в процеса на одобрение на проектите от самото начало", посочи той. По думите му по този начин ще може да се избегнат случаите, в които даден проект е одобрен от администрацията, но не може да получи банково финансиране поради една или друга причина и съответно на практика не може да бъде изпълнен. "От друга страна, ако трябва да остане сегашният модел на работа, тогава може би е подходящо да се приложат гаранционни схеми, които да покриват една голяма част от риска на банките по съответните мостови кредити", допълни Ягодин.

Проблеми за решаване

Осигуряването на достъп до мостово финансиране за изпълнението на проектите беше посочено като ключов момент и от председателя на съвета на директорите на "Елана финансов холдинг" Камен Колчев. "От гледна точка на бизнеса в България е важно не толкова каква е цената на заемите – стига, разбира се, тя да е разумна – колкото това да има достъп до ресурс", посочи той. Ето защо според него инструментите за т.нар. финансов инженеринг, които ще се използват през следващия програмен период, трябва да са фокусирани не толкова върху възможностите за привличане на дългосрочни заеми и дялови инвестиции, колкото към възможностите за осигуряване на мостово финансиране за изпълнението на проектите. Колчев призова още за промени в изискванията за получаване на авансови плащания по проектите, което според него също би отпушило процеса на усвояване на средствата от ЕС. Според настоящата уредба, за да получат авансово плащане, компаниите трябва да предоставят като обезпечение банкова гаранция, което означава да блокират оперативния си ресурс за проект, плащането по който остава несигурно.

Друг очертан от бизнеса проблем са дългите административни срокове по отделните процедури, особено по отношение на финансирането на иновативни проекти. "Не можем да говорим за иновации, ако само оценката на проекта трае 1-1.5 година", посочи Невена Младенова, която е консултант по публично финансиране към Microsoft Bulgaria. По думите ѝ един от основните проблеми, с които бизнесът се сблъсква в момента, е несигурността по отношение на сроковете на отделните етапи на процеса. Така на практика се оказва, че финансирането на проект по европейските програми често излиза по-скъпо, отколкото ако компанията сама си го финансира, изтъкна тя.

✓ Пенсионните компании са започнали да намаляват таксите си

http://www.capital.bg/biznes/2012/12/19/1972349_pensionnite_kompanii_sa_zapochnali_da_namaliavat/

Частните пенсионни дружества вече са започнали сами да намаляват таксите си, тъй като са натрупали достатъчно история, за да си го позволят. Това съобщи Даниела Петкова, главен изпълнителен директор на ПОК "Доверие", по време на кръгла маса за пенсионната система. Петкова посочи, че от тяхното дружество вече са намалили такси в задължителното осигуряване, а има и още осигурителни компании, които са ограничили събираните за управление средства.

По данни на компаниите през третото тримесечие на 2012 г. инвестиционната такса е била 0.74% от активите на универсалните фондове и 0.8% при професионалните. Спрямо края на 2011 г. намалението при универсалните е било с 0.07 процентни пункта, а при професионалните – с 0.3 пункта. Според информацията от дружествата обаче е имало предишни години, в които таксите са били и на по-ниски нива. По-съществената за осигурените към момента обаче е таксата за управление, която се удържа от всяка вноска, и тя практически при всички дружества е на законовия таван от 5%. При доброволните фондове намаление има отдавна, тъй като там и конкуренцията е по-голяма.

Понижението на таксите беше една от темите, за която пенсионните дружества и Комисията за финансов надзор (КФН) спорят от години. Комисията искаше те да бъдат редуцирани по административен начин, но дружествата настояват, че с времето заради конкуренцията компаниите сами ще ги свият. Една от причините да задържат намаляването, сочена от тях, беше неуреденият начин за изплащане на пенсиите, заради което компаниите не знаят с какви резерви трябва да разполагат.

По лична и обща сметка

Уреждането на начина, по който да става изплащането на пенсиите от частните фондове, отново беше посочено като проблем, на който трябва да се обърне внимание възможно най-скоро. От Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО) посочиха, че нямат особени проблеми с изплащането на пенсии от професионалните фондове, но трябва да бъдат уредени и правата на хората, които са правили вноски преди 2000 г. Дотогава вноските бяха превеждани само към държавното обществено осигуряване, а след 2000 г. парите за ранна пенсия отиват в частните фондове.

В момента при ранно пенсиониране на работещите от първа и втора категория труд частните дружества превеждат натрупаните суми към НОИ, който плаща пенсиите. След няколко години обаче би трябвало пенсиите да се плащат от професионалните фондове, а все още не е ясно как точно ще се изчисляват месечните суми и как точно ще се плащат те. Например преди 2000 г. парите не са отивали по лични сметки, а в общ пул. Това беше и сред причините за проблемите с отпускането на пенсии от професионалните фондове в края на 2010 г. Тогава част от вноските на най-старите осигурени бяха национализирани и отидоха в НОИ. Работещите при тежки условия обаче продължават да се осигуряват в професионалните фондове, като всеки от тях има лична сметка и може да види колко е натрупаната в нея сума за пенсия.

Все още не е ясно как ще се плащат бъдещите пенсии и от професионалните, и от универсалните фондове. Според Петкова най-добрият вариант е плащането да правят самите дружества. Така доходът ще бъде освободен от допълнително облагане и няма да има нужда да се правят разходи за посредници. Тя посочи, че от 2000 г. насам реалната доходност на частните пенсионни фондове е около 500 млн. лв., а средната годишна доходност за последните

десет години е 6%. До края на септември тази година изплатените пари са 840 млн. лв. От тях най-голяма част са пенсиите от доброволните фондове, като по данни на БАДДПО сумата е 565 млн. лв., а 250 млн. лв. са парите от професионалните фондове, преведени в НОИ. В тази сума не влизат 106 млн. лв. от национализираните в началото на 2011 г. вноски.

Големите резерви

Според Никола Абаджиев, председател на БАДДПО, големият резерв в пенсионната система са доброволните фондове и трябва да се намерят механизми, за да се стимулира осигуряването в тях. В момента е възможно до 10% от осигурителния доход да бъдат освободени от данъци с вноски за доброволен фонд. Абаджиев е на мнение, че облекчението може да се увеличи до 15-20% от дохода. Според него така ще се намали и натискът към първия стълб, т.е. държавното обществено осигуряване, при изплащането на пенсии.

Абаджиев посочи, че очаква облагането на доходите от лихви по депозити с данък да доведе до по-висок интерес към доброволните пенсионни фондове. По думите му подобно нещо се е случило в Швеция преди години.

Вестник Стандарт

✓ Данъчните в София събраха 380 млн. повече

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2012-12-20&article=435396>

Почти 4 млрд. лева данъци и осигуровки събра столицната НАП месец преди края на годината. Внесените в бюджета приходи са с 380 млн. лева повече спрямо същия период на миналата година. Постигнат е ръст от 10,6%. Увеличението на постъпленията се дължи основно на проекта за дистанционна връзка на касовите апарати с НАП, ефективната контролна дейност и предприетите действия за събиране на просрочените плащания. Очакванията са до края на годината НАП София да събере с около 412 млн. лева повече приходи в сравнение с 2011 г. Само от данъци в хазната са постъпили 2,5 млрд. лева, което е с 212,8 млн. лева над сумата от миналата година. Събраният до края на ноември ДДС е 1,3 млрд. лв., което е ръст със 120,6 млн. лв. или 15%. 33,6% от всички приходи, събрани от НАП до края на ноември (над 11,8 млрд. лв.), са формирани от столицната дирекция.

Вестник Сега

✓ Частните фондове са притеснени за пенсиите на родените след 1959 г.

<http://www.segabg.com/article.php?id=629761>

Пенсионните дружества може да се окажат в невъзможност да изплащат бъдещите втори пенсии заради прекалено многото рискове, които крие допълнителното задължително пенсионно осигуряване - дълголетие на клиентите, недобро инвестиране на средствата, сривове заради икономически кризи. Това стана ясно от дебатите на кръгла маса за постиженията и проблемите на капиталовото пенсионно осигуряване.

При действащото законодателство пенсионните фондове трябва да започнат да изплащат масово втора пенсия от 2023 г., когато първите осигурени в тях - родените след 1959 г., ще придобият право на пенсиониране от общественото осигуряване. Те трябва да гарантират доживотни плащания. Сумата, която всеки ще получава, зависи от натрупаните средства по неговата партида, които се разделят на години, свързани с предполагаемата продължителност на живот. Според Бялата книга за пенсиите се очаква у нас жените да живеят 17 г. след 65 г., а мъжете - 13 г. и половина. Един от основните рискове в този случай е прекалено много хора да живеят по-дълго от времето, за което ще стигне партидата им. "Актюерските разчети показват, че това ще стане при повечето осигурени", отчете Георги Тодоров, шеф на "ЦКБ-Сила". И според държавните експерти, и според експертите на дружествата единственото решение да се гарантират тези пенсии е да се създаде общ пул (сметка) и в нея да влязат парите на хората, които вече получават пенсии, и сумите, които остават от партидите на починалите. От този фонд да се изплащат парите на дълголетниците. "Ние искахме да регламентираме това още при правенето на пенсионната реформа през 2000 г. Но това беше малко след фалитите на банките, рухването на финансовите пирамиди и първите реакции на хората бяха, че правим още една пирамида. Затова отложихме решаването на въпроса за по-нататък", призна Йордан Христосков, един от авторите на големите пенсионни промени преди 12 г.

Сега доживотните пенсии трябва да се гарантират с резерв от собствени средства на дружествата и пари от партиди на починали клиенти, които нямат никакви наследници. Те обаче са пренебрежимо малко, тъй като по закон парите от партидите се наследяват от всички по права линия, но могат да се вземат само накуп. "Няма субект в света, който може да гарантира изплащането на пожизнени пенсии само със собствени средства", твърди Даниела Петкова, шеф на "Доверие". Според нея наложилата се световна практика е останалите в партидата средства при смърт на лицето да не могат да се наследяват накуп, както е в момента у нас, а с тях да се изплащат само наследствени пенсии и то на ограничен брой роднини. Сега всички наследници по права линия могат да претендират за парите по Закона за наследството.

"Задължително се изплащат пенсии на децата до 18 г., на преживелия съпруг, но като процент от пенсията на починалия. Кръгът може да се разшири според продуктите, които дружествата предлагат, например на инвалидизирани деца", обясни системата Петрова. Според нея, а и другите експерти, няма нищо солидарно в това пари от личните партиди на едни лица да се вкарват в общ куп и да се използват за плащане на пенсии на други, както и да се ограничи унаследяването им, тъй като това ставало след определяне на първата пенсия. "А тя зависи от натрупаните вноски. Хората с по-високи доходи и по-големи партиди ще получават по-големи пенсии от тези с по-малки партиди. Освен това за разлика от солидарния стълб няма никаква вероятност хора, които по една или друга причина не са участвали в

осигуряването, да получат пенсии", твърди Петкова.

Другият голям риск пред фондовете е инвестиционният, т.е. вече натрупаните средства да нарастват с възвръщаемост, по-ниска от техническия лихвен процент, обясни Георги Тодоров. Този риск беше отчетен и от Комисията за финансов надзор. Родното законодателството позволява дори хората да губят от парите си и накрая да имат по-малко, отколкото са се натрупали от вноски, тъй като гарантираната доходност може да бъде и отрицателна. "Затова ние искаме да се даде възможност на дружествата да трупат освен резерв за гарантиране на минимална доходност и още един за гарантиране на 100% на натрупаните от вноски суми", обясни Даниела Петкова, шеф на "Доверие". Според данните на КФН към края на септември, изнесени от Петкова, средногодишната номинална доходност на парите ни за втора пенсия е 6.17%. В същото време доходите от лихви са били 5.97%, което означава, че няма кой знае какво значение дали ще се внася за втора пенсия или в банка. Средногодишната инфлация за периода пък е била 5.30%.

ПРЕДСТОЯЩО

Дебатите за законодателни промени във фазата на изплащането на пенсии от капиталовия стълб тепърва предстоят. Сега не е регламентирана възможността да се вземат парите закуп или чрез срочни пенсии. При тези варианти рискът от дълголетие не съществува, тъй като човек получава толкова, колкото има натрупани средства. Получаването на сумите закуп обаче може да доведе до друг проблем - това да се окаже предпочитан начин за повече хора, да се стигне до изтегляне на големи суми от дружествата и те да изпаднат в неплатежоспособност. Другият риск е, след като изхарчат парите за кратък период, хората да изпаднат в "бедност" и да легнат на социалната система.